



## ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงระยะเวลากว่า 3 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงประเทศอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านสังคม ธุรกิจ หรือโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทย จากยุคที่พึ่งพิงรายได้ของภาคเกษตรกรรมเป็นแกนนำ มาสู่ยุคที่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมีบทบาทเด่นชัด โดยที่หวังของการเปลี่ยนแปลงนั้นอยู่บนพื้นฐานของแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอน จนกระทั่งสามารถก้าวเข้าสู่ความเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาเต็มรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในช่วงที่ผ่านมา มีอัตราการเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 11 ต่อปี และสำหรับปี 2533 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้คาดการณ์ว่าอัตราการขยายตัวยังคงอยู่ที่ร้อยละ 10.4 ลักษณะการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าร้อยละ 10 ในระยะเวลาต่อเนื่องถึง 3 - 4 ปีเช่นนี้ ยังไม่เคยปรากฏในประเทศใดมาก่อน ตามโครงสร้างทางเศรษฐกิจตลอดช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศไทยต้องพึ่งพาพลังงานน้ำมันถึงร้อยละ 67 ของพลังงานเชิงพาณิชย์ทั้งหมด เฉพาะในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 รัฐบาลได้วางแนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาและปรับปรุงประเทศ จากเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรมไปสู่ภาคเศรษฐกิจกึ่งอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง ดังนั้น เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ จึงทำให้โครงสร้างอุตสาหกรรมมีขนาดใหญ่กว่าภาคเกษตรกรรม โดยมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 26 ของรายได้ประชาชาติ ในขณะที่ภาคเกษตรเหลือสัดส่วนอยู่เพียงร้อยละ 18 เท่านั้น และสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ซึ่งจะประกาศใช้ในปี 2535 ก็เป็นที่คาดการณ์ไว้เช่นกันว่า โครงสร้างภาคอุตสาหกรรมจะมีสัดส่วนถึงร้อยละ 30 ของรายได้ประชาชาติทีเดียว

การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางโครงสร้างเศรษฐกิจตามแนวทางดังกล่าว นับเป็นการเสริมสร้างให้พลังงานจากน้ำมันเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในฐานะที่เป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการผลิต ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายที่จะพัฒนาพลังงานอื่น ๆ ให้เป็นพลังงานหลักของประเทศด้วย เช่น ก๊าซธรรมชาติ ไฟฟ้า และถ่านหิน แต่ก็ยังมีปริมาณไม่มากพอที่จะทดแทนประโยชน์กันได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าพลังงานด้านน้ำมันได้กลายเป็นพื้นฐานการผลิตที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งนี้ ไม่ได้หมายถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั่วไปเท่านั้น หากยังรวมไปถึงเสถียรภาพที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดระหว่างระดับราคาสินค้า ภาวะการครองชีพ อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศ ตลอดจนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งภาวะการขาดดุลการค้าอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากข้อมูลโครงสร้างต้นทุนการผลิตของธุรกิจต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2528) พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วธุรกิจในประเทศไทย มีสัดส่วนต้นทุนพลังงาน (น้ำมัน ก๊าซ ไฟฟ้า ฯลฯ) ต่อราคาโรงงานประมาณร้อยละ 6.3 (เทียบกับต้นทุนค่าแรงงานที่เฉลี่ยร้อยละ 16.74) โดยธุรกิจที่มีต้นทุนพลังงานสูงมากคือสูงกว่าร้อยละ 30 ได้แก่ การโดยสารทางบก ร้อยละ 39.5, การขนส่งสินค้า ร้อยละ 34.7, ซีเมนต์ ร้อยละ 32.8, การพอกย้อม การพิมพ์ผ้า ร้อยละ 31.8 และประมงทะเลและชายฝั่ง ร้อยละ 30.3

ส่วนต้นทุนที่มีพลังงานสูงปานกลาง คือมีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 10 ได้แก่ ผลิตภัณฑ์โลหะอื่น ๆ ร้อยละ 18.8 บริการทางเกษตร ร้อยละ 16.2 เซรามิกและเครื่องปั้นดินเผา ร้อยละ 16.8 ซินเตติคเรซิน ร้อยละ 16.8 ปลากระป๋องและอาหารทะเลกระป๋อง ร้อยละ 15.4 แก้ว และ ผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 15.8 เหมืองแร่เหล็ก ร้อยละ 14.8 การขนส่งทางทะเล ร้อยละ 14.6 และ เหมืองแร่ดีบุก ร้อยละ 14.4 เป็นต้น

สำหรับธุรกิจส่วนใหญ่ อาทิ การเพาะปลูกพืชผลเกษตร ปศุสัตว์ สินค้าอุปโภค บริโภค เครื่องดื่ม ยานยนต์ เครื่องไฟฟ้า อิฐมอญและเครื่องประดับ จัดเป็นธุรกิจต้นทุนพลังงานในระดับต่ำกว่า ร้อยละ 10

ปัจจุบัน แม้นักวิชาการส่วนใหญ่จะประเมินว่า แนวโน้มศักยภาพการผลิตของประเทศไทยยังมีความเป็นไปได้ที่สูง โดยอาศัยการพัฒนาเทคโนโลยีให้ถูกต้อง และพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติให้น้อยลง อย่างไรก็ตามเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดสำคัญก็คือทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานและพลังงาน สำหรับปัญหาที่เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนี้ ได้มีความเคลื่อนไหวเป็นระยะ ๆ จนสามารถคลี่คลายเป็นความตื่นตัวของประชาชนอย่างกว้างขวาง ในขณะที่ปัญหาด้านพลังงานยังคงเป็นข่าวสารที่ไหลเวียนและตระหนักเฉพาะแวดวงเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีการบริโภคพลังงานเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ผ่านมา (2533) อัตราการใช้พลังงานภายในประเทศสูงกว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ประมาณ 10.6 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วซึ่งมีสัดส่วนเพียง 0.7 - 0.8 เท่า จะเห็นว่าประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศไทยยังมีช่องว่างที่สามารถปรับปรุงได้อีกมาก

เมื่อภาคอุตสาหกรรมยังคงเป็นความหวังและเป็นแก่นหาในการพัฒนาประเทศ แนวโน้มของธุรกิจอุตสาหกรรมในระยะอันใกล้ จึงขึ้นอยู่กับ การเกื้อกูลกันระหว่างประเภทของอุตสาหกรรมและทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางสังคม ดังนั้น นอกเหนือจากความตื่นตัวทางด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้ว ปัญหาด้านพลังงานก็ควรจะได้รับ การหยิบยกขึ้นมาพิจารณาด้วย เนื่องจากประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดมาตรการใดที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพและการอนุรักษ์พลังงานอย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่ต้องอาศัยการนำเข้า น้ำมันจากต่างประเทศเป็นหลัก

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการใช้ปิโตรเลียมรวมทั้งสิ้น 503,600 บาเรลต่อวัน เป็นการจัดหาจากแหล่งภายในประเทศ 138,300 บาเรลต่อวัน และเป็นการนำเข้าจากต่างประเทศ 365,300 บาเรลต่อวัน (เป็นน้ำมันดิบ 209,400 บาเรลต่อวัน น้ำมันสำเร็จรูปประมาณ 155,900 บาเรลต่อวัน) ส่วนในด้านการกลั่นน้ำมันจากโรงกลั่นน้ำมันจากโรงกลั่นทั้ง 3 แห่งของไทย อันได้แก่ บางจาก ไทยออยล์ และเอสโซ่ นั้น ได้นำเข้าน้ำมันดิบเข้ากลั่น 239,600 บาเรลต่อวัน และสามารถกลั่นเป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันได้ 232,800 บาเรลต่อวัน

ในการนำเข้าน้ำมันดิบเพื่อกลั่นเป็นน้ำมันสำเร็จรูปนี้ รัฐบาลได้วางแนวทางไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 โดยเน้นตลาดที่มีการแข่งขันเสรีเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการจัดหาด้วยรูปแบบและระบบที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น เมื่อเกิดสงครามดังเช่นวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซียขึ้น นโยบายการค้าน้ำมันดังกล่าวจะช่วยให้มีความคล่องตัวในการจัดหาน้ำมัน ตลอดจนการปรับตัวตามกลไกตลาด อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในระยะสั้น ปัญหาทางด้านอุปทานและอุปสงค์คงไม่มีปัญหามากนัก แต่ถ้าพิจารณาในระยะยาวจะทำให้เกิดผลกระทบอย่างแน่นอน เนื่องจากสถานการณ์การเมืองของตะวันออกกลางยังคงเป็นตัวกำหนดราคาน้ำมันที่สำคัญที่สุด

ส่วนของการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปนั้น เนื่องจากนโยบายเพิ่มการแข่งขันในตลาดน้ำมันของรัฐบาลเริ่มประสบความสำเร็จ ผู้ค้าน้ำมันทั้งขนาดใหญ่และย่อยมีมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ค้าที่มีสิทธินำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปตามกฎหมายมีถึง 15 - 16 ราย ซึ่งต่างช่วยกันกระจายออกไปหาน้ำมันสำเร็จรูปมาเสริมในส่วนที่ขาดหายไปได้ง่าย เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตที่มีผู้ค้าในลักษณะดังกล่าวเพียงไม่กี่ราย นอกจากนั้น ปริมาณน้ำมันสำรองในปัจจุบัน ก็มีการสำรองทั้งน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูป อัตราร้อยละ 5 ซึ่งเป็นปริมาณสำรองที่สามารถนำมาใช้ภายในประเทศได้โดยไม่ต้องไปซื้อจากที่อื่นเป็นเวลา 18 วัน

สำหรับเรื่องราคาน้ำมันนั้น เนื่องจากปริมาณน้ำมันที่ผลิตเองภายในประเทศมีเพียงร้อยละ 27 เท่านั้น ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 73 ล้วนแต่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ดังนั้น ราคาน้ำมันในประเทศจึงผูกติดอยู่กับสถานการณ์ราคาน้ำมันโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากภาวะราคาน้ำมันมีการเปลี่ยนแปลง 10 เหรียญ/บาเรล จะมีผลกระทบต่อเงินตราของประเทศที่ต้องจ่ายเพิ่มออกไปวันละ 100 ล้านบาท หรือเดือนละ 3,000 ล้านบาท

ก่อนเกิดวิกฤตการณ์อิรัก-คูเวต ราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศเป็นระบบควบคุมการขาย ซึ่งรัฐบาลประกาศใช้เมื่อปลายปี 2531 รัฐบาลได้พยายามตรึงราคาขายปลีกภายในประเทศไม่ให้สูงขึ้นตามตลาดโลก ซึ่งเริ่มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2532 จนเงินกองทุนน้ำมันไหลออกจนหมด ทำให้ต้องลดภาษีสรรพสามิตลง 2 ครั้ง ในปี 2532 และ 2533 เพื่อตรึงราคาไม่ให้เปลี่ยนแปลงตามตลาดโลกสูงขึ้นจากบาเรลละ 11 - 12 เหรียญ ในช่วงปี 2532 - 2533 การควบคุมดังกล่าวจึงเกิดผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่วนรวมระยะยาว

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้รัฐได้ปรับปรุงระบบการควบคุมราคามาสู่ระบบกึ่งลอยตัว เพื่อให้ราคามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามแนวโน้มสถานการณ์ราคาของโลก แม้จะไม่ทันที่ทันใดก็ตาม กอปรกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น การปรับราคาขายปลีกในประเทศจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และย่อมมีผลเกี่ยวเนื่องไปถึงระบบการผลิตและเศรษฐกิจของประเทศอย่างแน่นอน กล่าวคือ เมื่อราคาน้ำมันขายปลีกถูกปรับสูงขึ้น คิดเป็นอัตราการเพิ่มประมาณร้อยละ 33.7 (ทั้งนี้ไม่รวมราคาน้ำมันเครื่องบินที่รัฐบาลไม่ได้ควบคุมราคาซึ่งมีอัตราเพิ่มถึงร้อยละ 300) ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตโดยตรงร้อยละ 3 - 4 แม้ดัชนีผู้บริโภคไม่เพิ่มมากนัก แต่การที่ราคาน้ำมันเพิ่มทำให้ประชาชนมีรายได้ที่แท้จริงลดลง

เมื่อกำลังซื้อของผู้บริโภคอ่อนลง จึงเป็นผลกระทบสุทธิให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นด้วยร้อยละ 1.5

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอีกกรณีหนึ่งก็คือ การที่รัฐบาลประกาศใช้นโยบายน้ำมันลอยตัวเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2533 นั้น กรมเศรษฐกิจพาณิชย์ได้วิเคราะห์ว่า การปรับปรุรงราคาน้ำมันครั้งแรก จะทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าในหมวดสำคัญ 10 ชนิดเพิ่มขึ้นด้วย ได้แก่ กระจก เยื่อกระดาษ ปูนซีเมนต์ ไม้ซีดไฟ น้ำมันพืช สบู่ แอมวง นมข้นหวาน ถ่านไฟฉาย และอาหารสัตว์ สำหรับสินค้าประเภทที่จะมีการเพิ่มสูงสุดคือการผลิตกระจก ต้นทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 รองลงมาคือการผลิตเยื่อกระดาษร้อยละ 0.8 และปูนซีเมนต์ร้อยละ 0.7 นอกจากนี้ หากมีการปรับราคาน้ำมันรวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง ตามที่มีการคาดการณ์ไว้ว่าจะต้องขึ้นราคาอีกครั้งละประมาณ 30 สตางค์ต่อลิตร ก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยเฉพาะสินค้าทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวถึงข้างต้นจะมีต้นทุนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 5.7 3.5 และ 3.2

กล่าวโดยสรุป แม้ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย แต่สถานการณ์พลังงานของประเทศไทยในปี 2533 ปริมาณการใช้พลังงานยังคงเพิ่มขึ้นในระดับสูงเฉพาะการใช้ใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นจากปี 2532 ถึงร้อยละ 18 ซึ่งประมาณการเป็นค่าใช้จ่ายของผู้บริโภครวมทั้งสิ้น 14,620 ล้านบาท โดยคิดเป็นมูลค่าจากการนำเข้าประมาณ 82,130 ล้านบาท นับเป็นอัตราเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 50 จากปีที่ผ่านมา ดังนั้น ไม่ว่าโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันมีความมั่นคงมากขึ้นเพียงใด แต่ส่วนที่ยังต้องพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศนั้นก็ทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราจากมหาวิทยาลัยในการซื้อน้ำมันเพิ่มขึ้นปีละ 45,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตว่าในห้วงที่กำลังเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันดังกล่าวนี้ ปรากฏว่ามีการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานอยู่ในระดับสูง ทั้งในแง่ของการรายงานความคืบหน้า ผลกระทบของราคาน้ำมัน ตลอดจนกระแสเรียกร้องให้รัฐบาลและประชาชนร่วมกันประหยัดพลังงาน โดยที่ก่อนหน้านี้ สารสนเทศดังกล่าวแทบจะมิได้มีการอ้างอิงถึง นอกจากเผยแพร่ในแวดวงเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่นับเนื่องจากอดีตในบริบทของการสื่อสาร ก็จะพบว่าสารสนเทศคือส่วนหนึ่งของการเจริญเติบโต ซึ่งเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดทั้งภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสังคมที่ความสลับซับซ้อนและกำลังจะก้าวเข้าสู่ยุคสารสนเทศ หน่วยต่าง ๆ ของสังคมต้องรู้จักปรับตัวให้ทันกับสภาพการณ์ ซึ่งสารสนเทศจะกลายเป็นความรู้และวิทยาการที่สามารถสนองต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งความต้องการเฉพาะกิจประเภทต่าง ๆ ของภาคธุรกิจอย่างเต็มที่

แม้ว่าประเทศไทยยังมิได้ก้าวสู่ยุคสังคมสารสนเทศอย่างแท้จริง แต่ภาวะการไหลเวียนของข่าวสารในปัจจุบันก็มีกระแสที่เชี่ยวกรากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ตลอดจนวิทยาการต่าง ๆ ทางด้านพลังงาน ซึ่งเชื่อได้ว่ามีศักยภาพเพียงพอที่จะดำรงฐานะเป็นอุตสาหกรรมปฐมภูมิ หรือ



เป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการผลิตของระบบเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม สารสนเทศด้านพลังงานน้ำมันก็มีข้อจำกัดในตัวเอง กล่าวคือ เป็นสาระที่มีความลับซับซ้อนและยากเกินกว่าการรับรู้หรือความเข้าใจของประชาชนโดยทั่วไป

ในภาวะการณ์เช่นนี้จึงควรจะได้ทำการศึกษาว่า แหล่งข่าวด้านพลังงานในฐานะที่เป็นต้นตอสำคัญ และได้ชื่อว่าเป็นผู้กลั่นกรองข่าวสารข้อมูลแรกเริ่มในกระบวนการสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชนทั้งหลายนั้น ได้มีการจัดระบบ ระเบียบ ตลอดจนการหล่อหลอมสารสนเทศอย่างไร และมีการถ่ายทอดเพื่อการพัฒนาภูมิปัญญาด้านพลังงานให้เป็นความรู้หรือทรัพยากร ที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าเพื่อประโยชน์ของการพัฒนาโดยส่วนรวม นอกเหนือจากผลประโยชน์เฉพาะองค์กร นอกจากนั้น ก็ควรจะได้พิจารณา รวมไปถึงลักษณะการใช้ประโยชน์จากข่าวสารด้านพลังงานของสื่อมวลชน ซึ่งจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการบรรลุเป้าหมายของแหล่งข่าวได้อีกด้านหนึ่งด้วย

### ปัญหาวิจัย

1. แหล่งข่าวฯ มีการจัดแบ่งโครงสร้างภายในองค์กรอย่างไร และมีการเชื่อมโยงหรือติดต่อข่าวสารด้านพลังงานน้ำมันระหว่างแหล่งข่าวด้วยกันหรือไม่
2. แหล่งข่าวฯ มีวิธีดำเนินการผลิตข่าวสารด้านพลังงานน้ำมันอย่างไร มีประเด็นสาระสำคัญอะไรบ้าง
3. แหล่งข่าวฯ มีวิธีการเผยแพร่ข่าวสารฯ อย่างไร ด้วยช่องทางการสื่อสารประเภทใด
4. ผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายของแหล่งข่าวมีลักษณะการบริโภคข่าวสารด้านพลังงานน้ำมันอย่างไร

### วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงโครงสร้างขององค์กร ตลอดจนการเชื่อมโยงข่าวสารระหว่างแหล่งข่าวฯ
2. เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการผลิตและลักษณะข่าวสารด้านพลังงานน้ำมันของแหล่งข่าวฯ
3. เพื่อเข้าใจถึงลักษณะการเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานน้ำมันของแหล่งข่าวฯ
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้รับสารในฐานะผู้บริโภคข่าวสารด้านพลังงานน้ำมัน

### ข้อสันนิษฐาน

1. แหล่งข่าวฯ มีการจัดแบ่งโครงสร้างด้านการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารอย่างชัดเจน พร้อมทั้งสามารถติดต่อเชื่อมโยงข่าวสารระหว่างแหล่งข่าวฯ อย่างสม่ำเสมอ
2. แหล่งข่าวฯ ดำเนินการผลิตข่าวสารในลักษณะมืออาชีพ โดยมีสาระทั้งทางด้านวิชาการ ตลอดจนการวิเคราะห์ หรือรายงานความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ด้านพลังงานน้ำมันโดยทั่วไป

3. แหล่งข่าวฯ เผยแพร่เสนอข่าวสารด้านพลังงานน้ำมันผ่านสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ โดยอาศัยช่องทางการสื่อสาร 2 ลักษณะ ได้แก่ สื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจขององค์กร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของการสื่อสาร

4. การบริโภคข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในลักษณะของการแสวงหาความรู้ส่วนหนึ่งและเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอีกส่วนหนึ่ง

### ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะองค์กรหลักทางด้านพลังงานน้ำมันในประเทศ ได้แก่

องค์กรภาครัฐบาล : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ การปิโตร-  
เลียมแห่งประเทศไทย บริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด

องค์กรภาคเอกชน : บริษัท ไทยออยล์ จำกัด บริษัท เชลล์แห่งประเทศไทย จำกัด  
บริษัท น้ำมันศาลเท็กซ์ จำกัด และบริษัท เอสโซ่ แอสตาดาร์ต  
ประเทศไทย จำกัด

2. การวิเคราะห์ข่าวสารที่ได้รับการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนนั้น จะทำการศึกษาเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือพิมพ์รายวันและวารสารข่าวรายสัปดาห์ ซึ่งตีพิมพ์ในช่วงสิงหาคม 2533 - ธันวาคม 2535 อาทิ มติชนสุดสัปดาห์ ผู้จัดการ และกรุงเทพธุรกิจ ฯลฯ โดยทำการสุ่มตัวอย่างในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์อ่าวเบอริงเซีย และการปรับโครงสร้างน้ำมันของประเทศเป็นหลัก

### นิยามศัพท์

แหล่งข่าว : ผู้ส่งสารที่มีสถานภาพเป็นบุคคลในองค์กร หรือตัวองค์กร หรือสถาบันที่มีทรัพยากรและกระบวนการผลิตข่าวสารข้อมูลเพื่อเผยแพร่ตามช่องทางต่างๆ ของการสื่อสาร

แหล่งข่าวจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตอบสนองและปฏิกิริยาของปัจเจกบุคคล เพราะข่าวที่ออกไปจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ หรือเป็นผู้มีอำนาจแล้ว จะมีประสิทธิผลมากกว่าแหล่งข่าวอื่นๆ เช่นเดียวกับข่าวที่ออกไปจากแหล่งข่าวที่ผู้รับสนใจ หรือแหล่งข่าวที่มีความสนิทสนมใกล้ชิดกับผู้รับ

สารสนเทศ : ข้อมูล ข่าว หรือข่าวสารโดยทั่วไปที่เกี่ยวกับภาวะความเคลื่อนไหวของธุรกิจปิโตรเลียม รวมทั้งข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น ตลอดจนบทวิเคราะห์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์น้ำมัน

**พลังงานน้ำมัน :** น้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

- \* น้ำมันดีเซล - ใช้เป็นพลังงานสำหรับรถบรรทุก เรือประมง รถประจำทาง
- \* น้ำมันเตา - ใช้เป็นพลังงานผลิตไฟฟ้า และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น ปูนซีเมนต์ แก้ว กระจก สิ่งทอ
- \* น้ำมันก๊าด - ใช้เป็นพลังงานในครัวเรือน และอุตสาหกรรมบางประเภท
- \* น้ำมันเบนซิน - ใช้เป็นพลังงานพาหนะประเภทรถยนต์เป็นส่วนใหญ่
- \* น้ำมันเครื่องบิน
- \* LPG - เป็นเชื้อเพลิงที่ใช้ในการหุงต้ม ปัจจุบันนำมาใช้เติมรถยนต์แทนน้ำมันเบนซิน

**บริษัทผู้ค้าน้ำมัน :** หมายถึงบริษัทหรือผู้เป็นพ่อค้าที่ดำเนินธุรกิจปิโตรเลียมในประเทศไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- ผู้ค้าหรือบริษัทที่สั่งซื้อน้ำมันสำเร็จรูปเข้ามาขาย เช่น เชลล์ เอสโซ่ คาลเท็กซ์ และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
- บริษัทโรงกลั่นน้ำมันที่ซื้อน้ำมันดิบจากต่างประเทศและภายในประเทศ กลั่นขายเป็นน้ำมันสำเร็จรูป ได้แก่ บางจาก ไทยออยล์ และเอสโซ่

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทขององค์กรในการเป็นแหล่งข่าวด้านพลังงานสำหรับสื่อมวลชน
2. เพื่อทราบถึงกระบวนการผลิตและการเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานน้ำมัน อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาสารสนเทศด้านพลังงานให้เหมาะสมและมีประโยชน์แพร่หลายมากยิ่งขึ้น